

Het christendom in de regio

DE KLOOSTERS [B]

door Jan Willemsen en Harrie Joosten

De kloosters zorgden niet alleen voor de kerstening van de bevolking, zij speelden ook een belangrijke sociaal-economische rol. De monniken brachten onontgonnen gebieden in cultuur, zij introduceerden nieuwe landbouw- en veeteeltmethoden en werkten aan de regulering van de meanderende Maas. Voor hun werkzaamheden vonden de monniken werknemers bij de mensen die rond klooster en kerkjes waren komen wonen. Zo zijn de huidige dorpen Heumen, Overasselt en Nederasselt ontstaan.

De toename van de bevolking weerspiegelt zich in de bouw van de derde generatie dorpskerken. In Overasselt werd in 1400 het parochiekerkje uitgebreid met een nieuw koor in een laatgotische stijl. Dat koor is als enig deel bewaard in het huidige Nederlands Hervormd kerkje aan de Valkstraat. In Nederasselt werd een kapelletje gebouwd, gewijd aan St. Salvator. Dat gebeurde vanuit de heerlijkheid Leur, die in 1311 was gekocht door de cisterciënzer abdij van Alten-camp bij Rheinberg. Later werd deze kapel vervangen door een tufstenen kerk, die echter verwoest is tijdens de Frans-Hollandse oorlog van 1672–1674, terwijl de kerktoren een bezoek van de Fransen in 1794 niet overleefde. In Heumen werd in de veertiende eeuw het schip van de kerk verhoogd en voorzien van gotische vensters en werd met de bouw van de toren begonnen. Het hoge koor van de kerk dateert uit de vijftiende of begin zestiende eeuw.

Kloosters bleven in de Middeleeuwen en later een rol spelen in onze dorpen. Boerderij de Munnikhof te Worsum was eigendom van het klooster van de cisterciënzerinnen in Graefenthal bij Goch (D). Boerderij de Poel viel onder de benedictijner priorij van Overasselt. Vanuit die boerderij werden de bezittingen bestuurd en de opbrengsten verzameld. In Malden, waar het kleingrondbezit overheerste, bevond zich boerderij de Munnikenhof die eigendom was van het kruisherenklooster in Sint Agatha. Ook het Martinusklooster in Zyfflich, het klooster Graefenthal bij Goch, het Regulierenklooster te Nijmegen en de Zusters van de Hessenberg bezaten in bepaalde periodes in Malden grond en boerderijen. Het Agnietenklooster op de Teersdijk was een tijdlang in bezit van de Bagijnenhoff in Heumen.

Overasselt, Nederlands-Hervormde Kerk (foto LE)

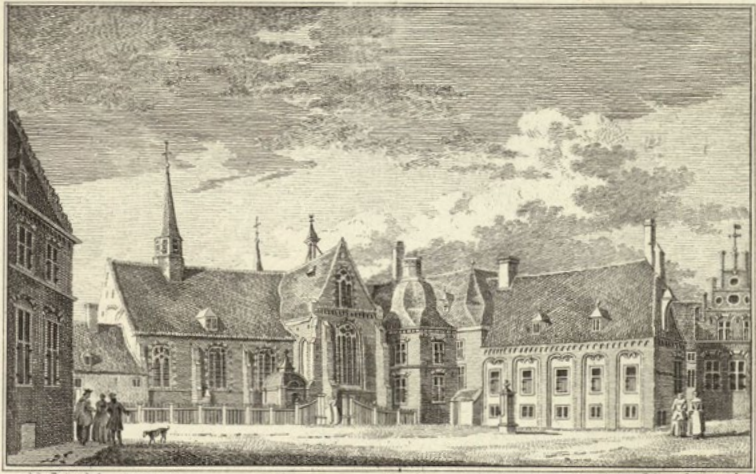
Heumen, Bagijnenhoff, vroegere pachthoeve van zusterklooster Sint Agnieten uit Nijmegen (foto LE)

Overasselt, de Munnikhof (foto LE)

Het Klooster genaamt NIEUWKLOOSTER aan de Niers 1744.

Van Beijer del. 't Klooster genaamt NIEUWKLOOSTER op de binnenplaats te sien. N. van Linder fecit. 1744.

Jan de Beijer, Nieuwklouster of Graefenthal, abdij van cisterciënzerinnen, ets van Paulus van Liender, 1744 (Rijksmuseum, Amsterdam, RP-P-OB-46.394)

Cornelis Pronk del. 1732.

HEUMEN

Cornelis Pronk, Nederlands-Hervormde Kerk van Heumen, tekening, 1732 (foto RAN F73154)